

Витяг
з протокол № 2
засідання кафедри економічної кібернетики
економічного факультету
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

від 29 серпня 2023 року

ПРИСУТНІ: Голова засідання – завідувач кафедри, д.е.н., проф. Дмитришин Л.І., д.е.н., проф. Благун І.С., д.е.н., проф. Буртняк І.В., к.е.н., доц. Пілько А.Д., к.е.н., доц. Русин Р.С., к.е.н., доц. Судук Н.В., секретар засідання – ст. лаборант, к.е.н. Кушнір О.С., аспіранти кафедри, наукові керівники аспірантів

1. СЛУХАЛИ: Про врахування зауважень та рекомендацій НАЗЯВО, GER та експертних груп з акредитаційної експертизи ОП «Економічна кібернетика» ОР бакалавр та ОП «Економіка» ОР Доктор філософії.

ВИСТУПИЛИ:

Благун І.С. За результатами акредитаційної експертизи ОП «Економіка» ОР Доктор філософії отримала умовну (відкладену) акредитацію. ЗВО надав наступні відповіді на зауваження та пропозиції НАЗЯВО, GER та експертних груп (додаток 1-2).

Як результат, протягом даного навчального року необхідно:

1. При наступному оновленні ОНП розширити унікальність ОНП, зокрема, її компетентностей та ПРН за рахунок врахування регіонального контексту.
2. Розширити участь стейкхолдерів через їх залучення до формування окремих компетентностей та ПРН, зокрема, тих, що стосуються врахування регіонального контексту.
3. Сформувати рекомендації Приймальній комісії щодо подання вступником опису своїх наукових намірів у формі дослідницької пропозиції при вступі на освітньо-наукову програму третього рівня.
4. Підвищити рівень використання форм та методів навчання, які орієнтовані на колегіальне оцінювання (peer-assessment) результатів навчання (критичний аналіз індивідуальних письмових завдань та усної презентації колег, перехресне рецензування робіт, груповий аналіз пітчінгу ідей, опонування колегам та ін.).
5. Врахувати пропозицію GER щодо поширення практики оприлюднення цілеорієнтованих конкурсних вимог до НПП.
6. Врахувати пропозицію GER щодо деталізації інформації про стейкхолдерів та налагодження ефективного зворотнього зв'язку.
7. Для зазначених наукових керівників та їх підопічних уточнити теми наукових досліджень або ж змінити наукового керівника (Додаток 3. Інформація про відповідність напрямку наукових досліджень керівників та здобувачів ОР).

8. Розширити можливість оновлення ОНП за рахунок пропозицій від роботодавців, аспірантів та випускників через анкетування, збільшення онлайн та офлайн зустрічей, присвячених власне обговоренню ОНП із названими групами стейкхолдерів

9. З метою популяризації залучення до системи неформальної освіти та отримання відповідного визнання з наступного навчального року при оновленні силабусів передбачити можливість визнання окремих тем та ПРН за результатами неформальної освіти.

10. В силабусах оновити рекомендовану літературу, де буде включено до переліку джерела, які видані протягом останніх п'яти років, в т.ч. власні наукові, навчально-методичні напрацювання НПП.

11. Удосконалити силабуси ОНП через конкретизацію в них критеріїв оцінювання для поточних та підсумкових робіт.

12. Дисципліни "Організація наукової діяльності" та дисципліна "Управління науково-дослідницькими проектами" викладаються фахівцями в галузі фізико-математичних наук. Залучити до викладання хоча б однієї дисципліни фахівця саме в області економіки з відповідною економічною освітою та публікаціями для відображення специфіки досліджень.

13. Створити «зведену форму надання пропозицій/рекомендацій для покращення ОП, їх врахування або відхилення».

Буртняк І.В. За результатами акредитаційної експертизи ОП «Економічна кібернетика» ОР бакалавр отримала акредитацію на 5 років. Національне агентство рекомендувало закладу вищої освіти:

- взяти до уваги рекомендації щодо усунення недоліків та подальшого удосконалення освітньої програми, викладені у звіті експертної групи та експертному висновку ГЕР.

- систематично урахувати рекомендації стосовно запровадження внутрішньої системи забезпечення якості та рішення щодо гуманітарної складової освітнього процесу і дотримання мовного законодавства, оприлюднені на офіційному вебсайті Національного агентства..

Зокрема, ГЕР та експертна група надали наступні рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми:

1. Проектування та цілі освітньої програми До початку нового набору здобувачів на ОП доповнити частину компетентностей та ПРН понад ті, що зафіксовані у стандарті, з метою підвищення рівня унікальності програми та кращого врахування специфічних потреб регіональних стейкхолдерів. Постійно популяризувати серед стейкхолдерів можливість їх залучення до проектування компетентностей та/або програмних результатів навчання ОП.

2. Структура та зміст освітньої програми До початку оголошення прийому здобувачів на освітню програму у 2023 р. усунути суперечності у структурно-логічній схемі ОП для забезпечення об'єктивного відображення пререквізитів та постреквізитів (кореквізитів) серед освітніх компонентів, у тому числі при формуванні силабусів та/або робочих програм навчальних дисциплін (РПНД).

3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання Постійно і чітко дотримуватися визначених університетом внутрішніх процедур та інформувати здобувачів про можливість Perezархування результатів

навчання, отриманих у інших ЗВО, а також здобуття неформальної освіти, з метою розширення індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освітньої програми, зокрема й через доведення інформації про такі процедури у силабусах та/або робочих програмах навчальних дисциплін.

4. Навчання і викладання за освітньою програмою До початку 2023-2024 н.р. передбачити у навчальному плані лабораторні заняття, зважаючи на особливості викладання ОК26 «Алгоритми і програмування в економіці», ОК30 «Програмні засоби аналізу і візуалізації даних», ОК36 «Прогнозування економічних і соціальних процесів». Постійно оновлювати зміст освітніх компонентів, зокрема й на основі власних наукових досягнень авторів навчальних курсів, із відображенням відповідної інформації і у списку рекомендованих джерел. Постійно забезпечувати контроль відповідності змісту ОК заявленим цілям програми та результатам навчання, що мають бути сформовані в межах освітніх компонентів.

5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність До початку підсумкової атестації здобувачів забезпечити у чинних ОП, щоб вона не вибірково, а комплексно перевіряла результати навчання, визначені Стандартом вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти (<https://bit.ly/3DFwgRM>) та освітньою програмою.

6. Людські ресурси З 2023-2024 н.р. здійснювати розвиток напрямів співпраці із роботодавцями на більш регулярній та мотивованій для них основі, зокрема й у частині залучення професіоналів-практиків до проведення аудиторних занять на освітній програмі.

7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси З урахуванням рекомендацій ЕГ, з 2023-2024 н.р. впровадити в освітній процес додаткове спеціалізоване програмне забезпечення (наприклад, EViews, Matlab, STATA тощо).

8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми До початку 2023-2024 н.р. оновити документи ЗВО з внутрішнього забезпечення якості вищої освіти з урахуванням змін у чинних нормативно-правових актах України. До завершення 2022-2023 н.р. забезпечити імплементацію у систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти ЗВО положень пп. 7-8 Порядку скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації (Постанова КМУ № 897 від 26.08.2021 р. - <https://bit.ly/32pqO73>).

9. Прозорість та публічність Постійно оприлюднювати результати публічного громадського обговорення проекту ОП із зауваженнями та пропозиціями здобувачів, роботодавців та академічної спільноти (з точною інформацією про їх авторів), а також зворотню реакцію проектної групи ОП на кожен таку рекомендацію стейкхолдерів.

Як результат, протягом даного навчального року необхідно:

1. В рамках порядку денного засідання кафедри економічної кібернетики передбачити розгляд питання щодо укладання угод про співпрацю з основними стейкхолдерами-роботодавцями.
2. Розглянути питання формалізації наукової діяльності зі студентами у вигляді юридично оформленого наукового гуртка.

3. До початку 1 семестру 2023/2024 н.р. в силабусах оновити рекомендовану літературу, де буде включено до переліку джерела, які видані протягом останніх п'ять років.
4. Розширити використання спеціалізованого програмного забезпечення (Statistica, EViews, Matlab, STATA та ін.) в частині їх використання для викладання окремих ОК на ОП.
5. Посилити практику інформування здобувачів про можливість перезарахування результатів навчання, отриманих у інших ЗВО, а також здобуття неформальної освіти, а також шляхом відображення інформації щодо вказаних процедур у силабусах та/або робочих програмах навчальних дисциплін.

УХВАЛИЛИ: Врахувати вище названі зауваження та рекомендації НАЗЯВО, ГЕР та експертних груп з акредитаційної експертизи ОП «Економічна кібернетика» ОР бакалавр та ОП «Економіка» ОР Доктор філософії впродовж 2023/2024 н.р. Внести питання їх розгляд до плану роботи кафедри на 2023/2024 н.р.

РЕЗУЛЬТАТИ ГОЛОСУВАННЯ: «ЗА» - одногосно.
«ПРОТИ» - немає.

2. СЛУХАЛИ: Про затвердження силабусів з дисциплін кафедри на 2023-2024 н.р.

ВИСТУПИЛИ:

Дмитришин Л.І.

При оновленні силабусів ОК враховано пропозиції та зауваження ЕГ та ГЕР, висловлені при акредитації, зокрема:

силабуси ОР Доктор філософії:

- Підвищити рівень використання форм та методів навчання, які орієнтовані на колегіальне оцінювання (peer-assessment) результатів навчання (критичний аналіз індивідуальних письмових завдань та усної презентації колег, перехресне рецензування робіт, груповий аналіз підчингу ідей, опонування колегам та ін.).
- З метою популяризації залучення до системи неформальної освіти та отримання відповідного визнання з наступного навчального року при оновленні силабусів передбачити можливість визнання окремих тем та ПРН за результатами неформальної освіти.
- В силабусах оновити рекомендовану літературу, де буде включено до переліку джерела, які видані протягом останніх п'яти років, в т.ч. власні наукові, навчально-методичні напрацювання НПП.
- Удосконалити силабуси ОНП через конкретизацію в них критеріїв оцінювання для поточних та підсумкових робіт.

силабуси ОР бакалавр:

- До початку 1 семестру 2023/2024 н.р. в силабусах оновити рекомендовану літературу, де буде включено до переліку джерела, які видані протягом останніх п'ять років.
- Розширити використання спеціалізованого програмного забезпечення (Statistica, EViews, Matlab, STATA та ін.) в частині їх використання для викладання окремих ОК на ОП.
- Посилити практику інформування здобувачів про можливість перезарахування результатів навчання, отриманих у інших ЗВО, а також здобуття неформальної освіти, а також шляхом відображення інформації щодо вказаних процедур у силабусах та/або робочих програмах навчальних дисциплін.

УХВАЛИЛИ: затвердити силабуси з дисциплін кафедри на 2023-2024 н.р.

РЕЗУЛЬТАТИ ГОЛОСУВАННЯ: «ЗА» - одноголосно.

«ПРОТИ» - немає

Завідувач кафедри,
д.е.н., професор

Л.І. Дмитришин

Секретар
ст. лаборант

О.С. Кушнір

Відповіді ЗВО
на зауваження та пропозиції експертної групи з акредитаційної експертизи
ОП “Економіка” ОР Доктор філософії

Критерії	Зауваження та пропозиції	Відповіді ЗВО
1. Проектування та цілі освітньої програми	ОНП проектувалась та оновлюється в більшій мірі за рахунок пропозицій, що надходять від академічного персоналу, спираючись на їх досвід та стажування. ЕГ також рекомендує залучати роботодавців, в тому числі з бізнес-структур, та аспірантів/ випускників, які б надавали пропозиції щодо удосконалення ОНП вже в наступному навчальному році.	1. Кафедра вже з наступного навчального року розширить можливість оновлення ОНП за рахунок пропозицій від роботодавців, аспірантів та випускників через анкетування, збільшення онлайн та офлайн зустрічей, присвячених власне обговоренню ОНП із названими групами стейкхолдерів.
2. Структура та зміст освітньої програми	1. ОНП змістовно не розкриває сферу управління соціально-економічними системами, підприємствами, мотивації та поведінки суб'єктів господарювання. ЕГ рекомендує удосконалити ОНП на предмет відображення загальних законів, закономірностей та тенденцій соціально-економічного розвитку, мотивації та поведінки суб'єктів ринку вже при наступному перегляді програми. 2. На ОНП відсутній ефективний механізм обрання здобувачами вибіркових дисциплін. Зараз в ручному режимі з обмеженого переліку дисциплін аспіранти здійснюють свій вибір. ЕГ рекомендує у наступному навчальному році долучити до електронної системи обрання дисциплін із загального каталогу, створеного для магістрів і бакалаврів, і аспірантів.	1. Аспекти управління соціально-економічними системами частково розглядаються в ОК 6 «Моделі мікроекономіки» (теми 6,7,10) https://kek.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/20/2023/03/ok_6_modeli-mikroekonomiky.pdf , ОК 8 «Моделі мезо- та макроекономіки»(тема 9) https://kek.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/20/2023/03/ok_8_modeli-mezo-ta-makroekonomiky.pdf , ОК 10 «Ризикологія в економіці» (тема 9) https://kek.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/20/2023/03/ok_10_ryzykolohiia-v-ekonomitsi.pdf . Для повнішого представлення сфери управління соціально-економічними системами, підприємствами, мотивації та поведінки суб'єктів господарювання при наступному перегляді ОНП буде запропоновано окрему ОК. 2. За рекомендацією ЕГ кафедра у наступному навчальному році рекомендуватиме університету долучити аспірантів до електронної системи обрання дисциплін із загального каталогу.
3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	В ЗВО не формалізовані можливості визнання тем за дисциплінами в системі неформальної освіти. ЕГ рекомендує передбачити це силабусах та надати можливості визнання тем за результатами навчання вже з наступного навчального року при оновленні методичного забезпечення.	В Розділі «Політика курсу» силабусів ОНП зазначено, що перерахування результатів неформальної освіти відбувається згідно Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти в ПНУ (https://kek.pnu.edu.ua/sylabusy-phd-2022-2023-n-r/). П.5.4. даного Положення засвідчує можливість визнання окремих тем за дисциплінами в системі неформальної освіти: «...Часткове зарахування рекомендують у тому випадку, коли результати неформальної освіти не в повному обсязі відображають результати навчання та компетентності освітньої компоненти і за деякими темами необхідно додатково проводити переатестацію...»

		(https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf). З метою популяризації залучення до системи неформальної освіти та отримання відповідного визнання з наступного навчального року при оновленні силабусів буде передбачено можливість визнання окремих тем та ПРН за результатами неформальної освіти.
4. Навчання і викладання за освітньою програмою	Деякі робочі програми не містять у рекомендованій літературі власні напрацювання викладача та пропонується література є застаріла. Рекомендовано оновити літературу у силабусах літературними джерелами останніх років та власними науковими, навчально-методичними напрацюваннями до початку наступного навчального року.	До початку нового навчального року в силабусах буде оновлено рекомендовану літературу, де буде включено до переліку джерела, які видані протягом останніх п'яти років, в т.ч. власні наукові, навчально-методичні напрацювання НПП.
5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	В силабусах зазначені розподіл та схема нарахування балів, але відсутні критерії оцінювання по видам виконуваних завдань, а також за підсумковим контролем. В структурі силабуса також не передбачені критерії оцінювання знань здобувачів. ЕГ рекомендує до наступного навчального року висвітлити у силабусах дисциплін критерії оцінювання для поточних та підсумкових робіт.	Розділ «Система оцінювання курсу» в силабусах ОНП відображає загальні критерії оцінювання, які стосуються в т.ч. підсумкового контролю (https://kek.pnu.edu.ua/sylabusy-phd-2022-2023-n-r/). Вага (або кількість балів) та вид завдання за кожною темою в силабусах ОНП формують шкалу оцінювання поточного контролю знань. В наступному навчальному році буде запропоновано удосконалити силабуси ОНП через конкретизацію в них критеріїв оцінювання для поточних та підсумкових робіт.
6. Людські ресурси	Дисципліни "Організація наукової діяльності" та дисципліна "Управління науково-дослідницькими проектами" викладаються фахівцями в галузі фізико-математичних наук. Рекомендовано у наступному навчальному році залучити до викладання хоча б однієї дисципліни фахівця саме в області економіки з відповідною економічною освітою та публікаціями для відображення специфіки досліджень. Проведення наукових досліджень в соціальних науках мають свою специфіку.	Для забезпечення специфіки проведення наукових досліджень в галузі соціальних наук в наступному навчальному році буде забезпечено викладання цих дисциплін фахівцями саме в області економіки з відповідною економічною освітою та науковими публікаціями.
7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	не виявлено	-
8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	1. Анкета, яка використовується для опитування студентів та розміщена у відкритому доступі, містить більшість	1. Рекомендації ЕГ щодо анкетування аспірантів кафедрою будуть враховані при проведенні наступного опитування. 2. Для покращення представлення результатів опитування кафедра направить відповідне звернення в Центр забезпечення якості ПНУ.

	<p>питань закритого типу, що обмежує можливості отримання інформації; крім того, одне питання може містити декілька питань, що призводить до отримання не коректної інформації. Звітність не містить інформацію щодо термінів проведення та кількість респондентів. ЕГ рекомендує включити відкриті питання, чітко формулювати питання, прибрати амбівалентність, включити описову частину результатів опитування, отриманих кафедрою.</p> <p>2. Результати опитування різних стейкхолдерів, що здійснює Центр забезпечення якості, представлені у вигляді довгих діаграм, які складні для сприйняття. Дані не можливо прочитати без залучення первісної анкети, де відображені питання. ЕГ рекомендує представляти результати іншим способом. ЕГ рекомендує врахувати зауваження вже при наступному етапі здійснення опитувань та висвітлення результатів</p>	
9. Прозорість та публічність	<p>У ЗВО відсутня зведена форма надання пропозицій/рекомендацій щодо покращення ОП, їх врахування або відхилення. ЕГ рекомендує розмістити таку інформацію у довільній формі до наступного навчального семестру та при подальшому перегляді ОНП Економіка.</p>	<p>Сторінка кожної кафедри ПНУ (в т.ч. кафедри економічної кібернетики) містить вкладку «Пропозиції стейкхолдерів» (https://kek.pnu.edu.ua/стейкхолдери/), на якій в хронологічному порядку розміщено їх запротокольовані відгуки\рекомендації\побажання. Задля структуризації цієї вкладки буде врахована рекомендація ЕГ щодо створення «зведеної форми надання пропозицій/рекомендацій для покращення ОП, їх врахування або відхилення».</p>
Критерій 10. Навчання через дослідження	не виявлено	-

Відповіді ЗВО
на зауваження та пропозиції ГЕР з акредитаційної експертизи
ОП «Економіка» ОР Доктор філософії

Критерії	Зауваження та пропозиції	Відповіді ЗВО
1. Проектування та цілі освітньої програми	До оголошення нового набору здобувачів у 2023 р.: 1) підвищити рівень унікальності освітньо-наукової програми і, зокрема, її мети; 2) додати регіональний контекст освітньої програми у окремих її складових (мета, компетентності та/або ПРН тощо). Постійно популяризувати серед стейкхолдерів можливість їх залучення до проектування компетентностей та/або програмних результатів навчання ОНП «Економіка».	1) Основний фокус освітньої програми та спеціалізації (унікальність) полягає в забезпеченні синтезу знань з економіки, математичних методів і моделей та інформаційних технологій в економіці (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/09/051-OP-economica-phd-2022-.pdf). При наступному оновленні ОНП за рекомендацією ГЕР передбачено розширити унікальність ОНП, зокрема, її компетентностей та ПРН за рахунок врахування регіонального контексту 2) ЗВО на постійній основі здійснює залучення стейкхолдерів до проектування та оновлення ОП як на загальноуніверситетському, так і на кафедральному рівнях через опитування (https://cqa.pnu.edu.ua/освітній-третій-рівень/ , https://kek.pnu.edu.ua/opytuvannia-stejjkholderiv/), персональні зустрічі, конференції, круглі столи (https://kek.pnu.edu.ua) тощо. В майбутньому планується розширити участь стейкхолдерів через їх залучення до формування окремих компетентностей та ПРН, зокрема, тих, що стосуються врахування регіонального контексту.
2. Структура та зміст освітньої програми	До початку вивчення освітніх компонентів визначити теми, які чітко орієнтовані на часткове формування РН05, зокрема у частині забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності.	У силабусі ОК «Організація наукової діяльності» виділено окрему тему (Тема 11. Інтелектуальна власність та авторське право), присвячену формуванню РН05 в частині дотримання прав інтелектуальної власності (https://kek.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/20/2023/03/ok_2_orhanizatsiia-naukovoii-dialnosti.pdf)
3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	З 2023 р. для вступу на освітньо-наукову програму третього рівня запровадити практику подання вступником опису своїх наукових намірів у формі дослідницької пропозиції, яка оцінюється ЗВО на предмет можливості ОНП надати належне наукове керівництво (консультативну підтримку) запропонованій дослідницькій діяльності аспіранта після вступу, а також фахове рецензування дисертаційної роботи за напрямом дослідницької пропозиції.	При вступі на ОНП, серед інших документів, передбачено подання (https://admission.pnu.edu.ua/perelik-dokumentiv-dlia-vstupu/): 1) списку опублікованих наукових праць і винаходів та їх копії; 2) рекомендації або направлення 3) особистого листку обліку кадрів з <u>автобіографією</u> , в яких вступник може продемонструвати свої наукові наміри, а ЗВО оцінити свою можливість надати належне наукове керівництво (консультативну підтримку). На майбутнє ЗВО розгляне рекомендації НА щодо подання вступником опису своїх наукових намірів у формі дослідницької пропозиції при вступі на освітньо-наукову програму третього рівня.
4. Навчання і викладання за освітньою програмою	Зважаючи на особливості підготовки здобувачів на третьому рівні вищої освіти (8-й рівень НРК), протягом 2023-2024 н.р. підвищити рівень використання форм та методів навчання, які	В силабусах ОК передбачено використання більшості перелічених форм і методів навчання, зокрема: 1) «Іноземна мова» - критичний аналіз усної презентації колег, опонування колегам (Тема 1.

	<p>орієнтовані на колегіальне оцінювання (peer-assessment) результатів навчання (критичний аналіз індивідуальних письмових завдань та усної презентації колег, перехресне рецензування робіт, груповий аналіз пітчінгу ідей, опонування колегам та ін.).</p>	<p>Кар'єра , останнє практичне заняття), груповий аналіз пітчінгу ідей (питання теми 2. Тайм-менеджмент) https://kek.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/20/2023/03/ok_1_1_anhlijska-mova.pdf</p> <p>2) «Філософія і методологія науки» - критичний аналіз усної презентації колег, опонування колегам (усі семінарські заняття) https://kek.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/20/2023/03/ok_3_filosofia-i-metodolohiia-nauky.pdf</p> <p>3) «Основи наукових досліджень» - критичний аналіз індивідуальних письмових завдань завдань та усної презентації колег (теми 1,3, 6), груповий аналіз пітчінгу ідей (тема 10) https://kek.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/20/2023/03/ok_2_orhanizatsiia-naukovoii-dialnosti.pdf</p> <p>4) «Інноваційні педагогічні технології у вищій освіті та професійна етика» - критичний аналіз (тема 5), ознайомлення та практикування peer-assessment (тема 4), груповий аналіз пітчінгу ідей (тема 7), опонування колегам (тема 8) https://kek.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/20/2023/03/ok_4_inovatsijni-pedahohichni-tekhnohohii-u-vyshchij-osviti-ta-profesijna-etyka.pdf</p> <p>5) «Управління науково-дослідницькими проектами» - критичний аналіз індивідуальних письмових завдань та усної презентації колег, груповий аналіз пітчінгу ідей (усі практичні заняття) https://kek.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/20/2023/03/ok_5_upravlinnia-naukovo-doslidnytskymy-proektamy.pdf</p> <p>6) «Системний аналіз в економіці» - критичний аналіз індивідуальних письмових завдань колег (теми 2-4,6) https://kek.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/20/2023/03/ok_7_systemnyj-analiz-v-ekonomitsi-1.pdf</p> <p>і т.д.</p> <p>На майбутнє ЗВО врахує рекомендацію ГЕР підвищити рівень використання перелічених форм та методів навчання на третьому рівні вищої освіти.</p>
<p>5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність</p>	<p>До початку 2023-2024 н.р. розробити внутрішні процедури виявлення та розгляду фактів порушення академічної доброчесності щодо осіб, яким ЗВО присуджено ступінь вищої освіти та присвоєно відповідну кваліфікацію, за рішенням вченої ради університету або вчених рад структурних підрозділів ЗВО або на підставі повідомлення про факт порушення академічної доброчесності.</p>	<p>В ЗВО розроблено та постійно оновлюються наступні документи, що регламентують внутрішні процедури виявлення та розгляду фактів порушення академічної доброчесності щодо осіб, яким ЗВО присуджено ступінь вищої освіти та присвоєно відповідну кваліфікацію, за рішенням вченої ради університету або вчених рад структурних підрозділів ЗВО або на підставі повідомлення про факт порушення академічної доброчесності:</p> <p>1) ПОЛОЖЕННЯ про порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (наказ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника № 149 від 31 березня 2022 р.) https://vad.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/156/2022/04/Додаток-до-наказу-№149-від-31.03.2022-Положення-про-</p>

		<p>порядок-присудження-ступеня-доктора-філософії.pdf</p> <p>2) ПОЛОЖЕННЯ про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Протокол від 31 травня 2022 р. № 05) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf</p> <p>3) ПОЛОЖЕННЯ про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол від 12 травня 2022 р. № 2) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-Комісію-з-питань-етики-та-академічної-доброчесності.pdf</p> <p>4) Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 2 від 12 травня 2022 року) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf</p>
6. Людські ресурси	<p>При оголошенні конкурсу на заміщення вакантних посад доцільно поширити практику оприлюднення цілеорієнтованих конкурсних вимог до науково-педагогічних працівників у контексті викладання основних освітніх компонентів та тематики наукових досліджень.</p>	<p>При оголошенні конкурсу на заміщення вакантних посад ЗВО керується виробничою потребою у наявності кадрів певної спеціальності, а при розподілі ОК - ПОРЯДКОМ РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН МІЖ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ КАФЕДР УНІВЕРСИТЕТУ (Протокол № 4 від 26 квітня 2022 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/05/Poriadok-rozpodily-dustsuplin-mizh-NPP.pdf</p> <p>На майбутнє ЗВО врахує пропозицію ГЕР щодо поширення практики оприлюднення цілеорієнтованих конкурсних вимог до НПП.</p>
7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	<p>Постійно уникати (вчасно повідомляти керівнику про наявність) потенційного чи реального конфлікту інтересів, зокрема й при оцінюванні здобувачів. Створити умови для повної/часткової компенсації витрат здобувачів на розміщення статей у журналах, які видаються закладом вищої освіти. Продовжити роботу над адаптацією матеріально-технічної бази для осіб з особливими освітніми потребами.</p>	<p>ЗВО погоджується і на перспективу врахує усі рекомендації ГЕР.</p>
8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	<p>1) До початку 2023-2024 н.р. забезпечити імплементацію у систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти ЗВО положень п. 46 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанови КМУ № 44 від 12.01.2022 - https://bit.ly/3Y14svb) та</p>	<p>Не погоджуємось.</p> <p>1) В ЗВО розроблено та постійно оновлюються наступні документи, зокрема, у контексті своєчасності імплементації змін щодо відповідальності за академічну недоброчесність, зумовлених окремими нормативними актами (п. 46 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової</p>

<p>Порядку скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації (пп. 7-8 Постанови КМУ № 897 від 26.08.2021 - https://bit.ly/32pqO73).</p> <p>п.8.5 Контроль за дотриманням внутрішніх процедур забезпечення якості є недостатнім, зокрема у контексті своєчасності імплементації змін щодо відповідальності за академічну недоброчесність, зумовлених окремими нормативними актами (п. 46 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанови КМУ № 44 від 12.01.2022 - https://bit.ly/3Y14svb) та Порядку скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації (пп. 7-8 Постанови КМУ № 897 від 26.08.2021 - https://bit.ly/32pqO73)). Наведені у відповіді ЗВО положення не містять чітких внутрішніх процедур, які університет зобов'язаний був розробити за відповідними пунктами вище згаданих нормативних актів (п. 46 та пп. 7-8). А у новому Положенні про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти ПНУ ім. В. Стефаника (Протокол від 31 травня 2022 р. № 05) взагалі не передбачено такий вид відповідальності як скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації (http://surl.li/dhrfb). При цьому надане у відповіді ЗВО посилання на Положення про порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради у ПНУ ім. В. Стефаника (наказ № 149 від 31 березня 2022 р.) не є активним і цей документ наразі (на 01.06.2023) відсутній серед інших положень на сайті ЗВО (https://pnu.edu.ua/dokumenty/). Не згадувався він і у Відомостях СО серед документів ЗВО, які містять політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності.</p>	<p>спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанови КМУ № 44 від 12.01.2022 - https://bit.ly/3Y14svb) та Порядку скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації (пп. 7-8 Постанови КМУ № 897 від 26.08.2021 - https://bit.ly/32pqO73):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ПОЛОЖЕННЯ про порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (наказ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника № 149 від 31 березня 2022 р.) https://vad.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/156/2022/04/Додаток-до-наказу-№149-від-31.03.2022-Положення-про-порядок-присудження-ступеня-доктора-філософії.pdf 2. ПОЛОЖЕННЯ про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Протокол від 31 травня 2022 р. № 05) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf 3. ПОЛОЖЕННЯ про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол від 12 травня 2022 р. № 2) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-Комісію-з-питань-етики-та-академічної-доброчесності.pdf 4. Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 2 від 12 травня 2022 року) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf <p>У 2021 р. аспіранти Єгорова О.І. та Дейчаківський С.І. були зараховані на денну форму навчання (на даний час в академвідпустці по догляду за дитиною Єгорова О.І., Дейчаківський С.І. відрхований за власним бажанням – додатки 1-3). Правила прийому МОН та ЗВО, а також інші нормативно-правові документи не забороняли декілька хвиль зарахування аспірантів, гендерний аспект згідно чинного законодавства не є критерієм відбору при вступі на третій ОР, чинний контингент за рівнями бакалавра, магістра та доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» дійсно на даний час є фактично однаковим і не суперечить жодним нормам чинного законодавства. Втім в ЗВО діє тільки одна програма третього</p>
---	--

2) Врахувати рекомендації НА про те, що подальше існування програми не може бути продиктоване лише економічною доцільністю, а її цілі мають відповідати також суспільній місії ЗВО (с. 9 - <https://bit.ly/42fgN68>), яка наразі реалізується в умовах триваючої широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України, забезпечення оборони держави, підтримання боєздатності Збройних Сил України (<https://bit.ly/3HNOEw7>). Забезпечувати впровадження Зальцбургських принципів у внутрішню культуру якості ОНП «Економіка».

п.8.6

ГЕР не погоджується з тезою експертної групи про те, що «... країну захищають захисники і захисниці, і до акредитації це не має відношення». Бо все ж таки, у контексті соціальної відповідальності, дуже важливо не ігнорувати той факт, що ця акредитація відбувається не в мирний час, а саме відповідно до Постанови КМУ від 16 березня 2022 р. № 295 «Про особливості акредитації освітніх програм, за якими здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти, в умовах воєнного стану». У 2022 р. на ОНП «Економіка» зараховано 50 аспірантів (з них 48 за денною формою навчання). Це майже у 50 разів більше, ніж у попередні довоєнні роки. При цьому у 2022 р. відбулося шість хвиль зарахування аспірантів на ОНП «Економіка» зі значним гендерним дисбалансом (<https://bit.ly/3pGbFtq>). За даними ЄДЕБО чинний контингент за рівнями бакалавра, магістра та доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» тепер є фактично однаковим і становить відповідно 66, 59 та 60 здобувачів (<https://bit.ly/3IglNzn>). Акредитаційна експертиза тут враховує не лише наявні права на ліцензійний обсяг, а й рівень спроможності до якісної підготовки на засадах академічної та соціальної відповідальності. Незважаючи на рекомендації НА про те, що під час визначення особливостей прийому на ОП доктора філософії, ЗВО має більше можливостей для визначення вимог під час вступу, а отже – несе

освітнього рівня з економічного напрямку, в той час як на першому та другому рівнях є ОП економічного профілю 29 та 07 галузей знань. Загалом на цих ОП навчається 1135, 353 та 60 здобувачів першого, другого та третього ОР (<https://registry.edbo.gov.ua/university/341>).

Щодо зауваження, що умови вступу на ОНП «Економіка» не передбачають аналізу та врахування:

1) якості дослідницької пропозиції вступника, то, як зазначено у поясненні ЗВО до критерію 3, при вступі на ОНП, серед інших документів, передбачено подання (<https://admission.pnu.edu.ua/perelik-dokumentiv-dlia-vstupu/>):

- 1) списку опублікованих наукових праць і винаходів та їх копії;
- 2) рекомендації або направлення
- 3) особистого листку обліку кадрів з автобіографією,

в яких вступник може продемонструвати свої наукові наміри, а ЗВО оцінити свою можливість надати належне наукове керівництво (консультативну підтримку).

На майбутнє ЗВО врахує рекомендації НА щодо подання вступником опису своїх наукових намірів у формі дослідницької пропозиції при вступі на освітньо-наукову програму третього рівня;

2) *можливостей програми надати висококваліфіковане наукове керівництво (консультативну підтримку) та фахове рецензування дисертаційної роботи за напрямом дослідницької пропозиції.*

Вступні іспити до аспірантури приймають висококваліфіковані НПП з числа д.е.н., професорів за спеціальністю 051 Економіка, які мають досвід керівництва, консультування, рецензування, опонування та участі в атестаційних колегіях МОН, спеціалізованих вчених радах тощо. Тому вже на етапі вступу до аспірантури в усній формі відбувається аналіз та врахування можливостей програми надати висококваліфіковане наукове керівництво (консультативну підтримку) та фахове рецензування дисертаційної роботи за напрямом дослідницької пропозиції.

Як зазначено, в п. 8.7 «...культура якості відсилає до набору спільно поділюваних цінностей і смислів, що визначають якість освіти як інституційну ціль, а її забезпечення – як спільну відповідальність усієї спільноти. Культуру якості важко описати у більш точних термінах. Її присутність має бути радше відчутною, аніж описуваною у термінах об'єктивно спостережуваних фактів», тому вважаємо висновок ГЕР про позбавлення змісту будь-яких процедур і політик забезпечення якості необґрунтованим через відсутність можливості безпосереднього спілкування із учасниками акредитаційного процесу.

Не погоджуємось із висновком ГЕР, що на ОНП сформована культура якості, яка орієнтована

більшу відповідальність за визначення форми і змісту вступних випробувань (с. 26 - <https://bit.ly/42unMaY>), умови вступу на ОНП «Економіка» не передбачають обов'язкового аналізу та врахування: 1) якості дослідницької пропозиції вступника; 2) можливостей програми надати висококваліфіковане наукове керівництво (консультативну підтримку) та фахове рецензування дисертаційної роботи за напрямом дослідницької пропозиції.

п.8.7

У 2020 р. та 2021 р. жоден з аспірантів ОНП «Економіка» не був зарахований на денну форму навчання. Натомість, у 2022 р. зараховано 50 аспірантів (з них 48 за денною формою навчання). При цьому у 2022 р. відбулося шість хвиль зарахування аспірантів на ОНП «Економіка» зі значним гендерним дисбалансом (<https://bit.ly/3pGbFtq>). За даними ЄДЕБО чинний контингент за рівнями бакалавра, магістра та доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» тепер є фактично однаковим і становить відповідно 66, 59 та 60 здобувачів (<https://bit.ly/3IglNzn>). Незважаючи на рекомендації НА про те, що під час визначення особливостей прийому на ОП доктора філософії, ЗВО має більше можливостей для визначення вимог під час вступу, а отже – несе більшу відповідальність за визначення форми і змісту вступних випробувань (с. 26 - <https://bit.ly/42unMaY>), умови вступу на ОНП «Економіка» не передбачають аналізу та врахування: 1) якості дослідницької пропозиції вступника; 2) можливостей програми надати висококваліфіковане наукове керівництво (консультативну підтримку) та фахове рецензування дисертаційної роботи за напрямом дослідницької пропозиції. А будь-які процедури і політики забезпечення якості будуть позбавлені змісту, якщо вони не сприймаються як корисні (с. 26 - <https://bit.ly/41mUHgI>). Наразі на ОНП сформована культура якості, яка орієнтована лише на економічну доцільність (с. 9 - <https://bit.ly/3AZGb3Y>). Проте згідно з рекомендаціями НА, вища освіта є чимось більшим за свою зовнішню форму «надання освітніх послуг» і «ведення господарської діяльності». Вона не обмежується відносинами між здобувачем та закладом, а має суспільне значення та цінність (с. 6 - <https://bit.ly/41mUHgI>). Суспільна місія ЗВО наразі реалізується в умовах триваючої широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України, забезпечення оборони

лише на економічну доцільність, оскільки і в самооцінюванні, і при зустрічах з ЕГ ЗВО неодноразово демонстрував власну місію. Крім того, у звіті ГЕР немає зауваження щодо критерію 1, згідно якого у ЗВО є задокументовані місія та стратегія (https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Стратегія-розвитку-ПНУ_сайт2022.pdf).

Висновок ГЕР про те, що «..Культура масового навчання на цій ОНП, з відносно низькими бар'єрами для вступу, не сприяє якісній підготовці багатьох докторів філософії. А сьогодні це також не є корисним і у контексті сприяння виконанню оборонних завдань держави та обґрунтованості отримання відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації..» є необґрунтованим через відсутність інформації у ГЕР про мотиви вступу в аспірантуру.

Із зауважень та рекомендацій ГЕР за даним критерієм НЕ ЗРОЗУМІЛО, ЯКІ СУТТЄВІ НЕДОЛІКИ, що безпосередньо порушують діючу нормативну базу або позначилися на набутті компетентностей здобувачем освіти, або унеможливили чи суттєво ускладнили отримання освітніх послуг (ст. 4 <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/Рекомендації-щодо-застосування-критеріїв-оцінювання-якості-ОП.pdf>), БУЛО ВИЯВЛЕНО.

держави, підтримання боєздатності Збройних Сил України (<https://bit.ly/3ННОЕw7>). Культура масового навчання на цій ОНП, з відносно низькими бар'єрами для вступу, не сприяє якісній підготовці багатьох докторів філософії. А сьогодні це також не є корисним і у контексті сприяння виконанню оборонних завдань держави та обґрунтованості отримання відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації (ст. 23 - <https://bit.ly/3MдAXru>). Ці та інші обставини стримують від доцільності акредитації цієї ОНП на 5 років.

Будь-які процедури і політики забезпечення якості будуть позбавлені змісту, якщо вони не сприймаються як корисні (с. 26 - <https://bit.ly/41mUHgI>). Наразі на ОНП сформована культура якості, яка орієнтована лише на економічну доцільність (с. 9 - <https://bit.ly/3AZGb3Y>). До того ж на засіданні ГЕР гарант повідомив про очікування, що не всі аспіранти будуть захищати дисертаційну роботу в університеті. Проте згідно з рекомендаціями НА, вища освіта є чимось більшим за свою зовнішню форму «надання освітніх послуг» і «ведення господарської діяльності». Вона не обмежується відносинами між здобувачем та закладом, а має суспільне значення та цінність (с. 6 - <https://bit.ly/41mUHgI>). Суспільна місія ЗВО наразі реалізується в умовах триваючої широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України, забезпечення оборони держави, підтримання боєздатності Збройних Сил України (<https://bit.ly/3ННОЕw7>). Культура масового навчання на цій ОНП, з відносно низькими бар'єрами для вступу (що підтверджено гарантом на засіданні ГЕР), не сприяє селективному відбору та якісній підготовці багатьох докторів філософії. А сьогодні це також не є корисним і у контексті сприяння виконанню оборонних завдань держави та обґрунтованості отримання відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації (ст. 23 - <https://bit.ly/3MдAXru>). ГЕР погоджується із ЗВО у тому, що присутність культури якості має бути радше відчутною, аніж описуваною у термінах об'єктивно спостережуваних фактів. І також бере до уваги рекомендації НА про те, що джерелами інформації для цього можуть бути: документи, безпосередні свідчення осіб, а також інформація, здобута з відкритих джерел (наприклад, веб-сайту ЗВО) – (<https://bit.ly/3AZGb3Y>). І всі зазначені у

	<p>висновку ГЕР факти за своєю сукупністю формують уявлення про особливості сформованої культури якості на цій ОП. При цьому ГЕР не аналізує мотиви вступу до аспірантури, а лише спроможність ЗВО задовольнити освітньо-наукові інтереси зарахованих на навчання аспірантів та можливість їх повноцінної підготовки до дослідницької діяльності за спеціальністю. Відсутність такої спроможності щодо численних аспірантів 2022 р. набору позначається на набутті компетентностей здобувачами освіти та унеможливорює або суттєво ускладнює отримання багатьма аспірантами якісних освітньо-наукових послуг (передусім у частині якісного наукового керівництва, фахового рецензування дисертаційних робіт та атестації у разових спецрадах). Ба більше, на засіданні ГЕР гарантом повідомлено про скептичне ставлення до важливості впровадження Зальцбургських принципів на ОНП «Економіка». Ці та інші обставини стримують від доцільності акредитації цієї ОНП на 5 років.</p>	
<p>9. Прозорість та публічність</p>	<p>Постійно оприлюднювати результати публічного громадського обговорення проєкту ОП із зауваженнями та пропозиціями здобувачів, роботодавців та академічної спільноти (з точною інформацією про їх авторів), а також зворотню реакцію проєктної групи ОП на кожну таку рекомендацію стейкхолдерів.</p>	<p>ЗВО на постійній основі здійснює зазначені процедури, зокрема і на ОНП Економіка. На перспективу буде враховано пропозицію ГЕР щодо деталізації інформації про стейкхолдерів та налагодження ефективного зворотнього зв'язку.</p>
<p>Критерій 10. Навчання через дослідження</p>	<p>До завершення 2023 р.: 1) забезпечити умови для кваліфікованого вузько орієнтованого наукового керівництва, а також задоволення освітніх і наукових потреб здобувачів щодо можливості фахової атестації у разових спеціалізованих вчених радах ЗВО із урахуванням наявних нормативних та ресурсних обмежень ОНП; 2) за необхідності, забезпечити переведення частини здобувачів ОНП у інші ЗВО для навчання на аналогічних освітніх програмах за спеціальністю 051 «Економіка» (https://bit.ly/42uCDIK). Підтвердити дослідницький потенціал ОНП через наукову атестацію ЗВО за напрямом «Суспільні науки», що рекомендовано НА як краща практика для верифікації наявності критичної маси дослідників, які спільно працюють над однією науковою проблематикою.</p> <p>п. 10.1 У 2022 р. на ОНП «Економіка» зараховано 50 аспірантів (з них 48 за денною формою навчання). У рік їхнього випуску ЗВО не буде спроможний створити 50 разових спеціалізованих вчених рад через низку нормативних та наявних ресурсних обмежень ОНП: 1)</p>	<p>Не погоджуємось.</p> <p>1) В ЗВО на даний час працює 23 д.е.н. та 43 к.е.н., з них 13 д.е.н. та 2 к.е.н. є науковими керівниками. Навіть без участі наукових керівників в будь-якій із рад, без перехресних складів разових рад та без врахування інших НПП, які за публікаціями можуть бути рецензентами, кадрового потенціалу ЗВО вистачає для створення 50 разових спеціалізованих вчених рад. Крім того, відповідно до чинного законодавства (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-#Text) аспірант має право на захист після</p>

одна особа протягом календарного року може брати участь як член разової ради не більш як у восьми захистах дисертацій (п. 16 - <https://bit.ly/3Y14svb>); 2) особа не може входити до складу разової ради у разі, коли вона є співавтором наукових публікацій здобувача та має реальний чи потенційний конфлікт інтересів щодо здобувача (п. 16 - <https://bit.ly/3Y14svb>); 3) голова разової спеціалізованої вченої ради є особою, яка за основним місцем роботи працює НПП закладу, в якому утворена рада, має науковий ступінь доктора наук та є компетентним вченим за тематикою дослідження здобувача ступеня доктора філософії (п. 2 - <https://bit.ly/3Y14svb>); 4) тематика та об'єкти досліджень здобувачів є доволі різноспрямованими у предметній області економіки (<https://bit.ly/41cT990>); 5) згідно з рекомендаціями НА (<https://bit.ly/3AZGb3Y>), у контексті оцінювання критичної маси дослідників, ЗВО не пройшов наукову атестацію МОН України за напрямом «Суспільні науки» (<https://bit.ly/3пуGv6w>). А відповідно до Зальцбургських принципів, підготовка здобувача ступеня доктора філософії не може бути якісною в умовах відсутності критичної маси дослідників, які спільно працюють над однією науковою проблематикою. Така ситуація не відповідає науковим інтересам аспірантів і не забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької діяльності за спеціальністю.

У 2022 р. на ОНП «Економіка» зараховано 50 аспірантів (з них 48 за денною формою навчання). У рік їхнього випуску ЗВО не буде спроможний створити 50 разових спеціалізованих вчених рад через низку нормативних та наявних ресурсних обмежень ОНП: 1) одна особа протягом календарного року може брати участь як член разової ради не більш як у восьми захистах дисертацій (п. 16 - <https://bit.ly/3Y14svb>); 2) особа не може входити до складу разової ради у разі, коли вона є співавтором наукових публікацій здобувача та має реальний чи потенційний конфлікт інтересів щодо здобувача (п. 16 - <https://bit.ly/3Y14svb>); 3) голова разової спеціалізованої вченої ради є особою, яка за основним місцем роботи працює НПП закладу, в якому утворена рада, має науковий ступінь доктора наук та є компетентним вченим за тематикою дослідження здобувача ступеня доктора філософії (п. 2 - <https://bit.ly/3Y14svb>); 4) офіційні опоненти не можуть працювати в одному і тому ж закладі, мати спільні публікації за останні п'ять років з головою, рецензентами та науковим керівником (<https://bit.ly/3MITVfC>); 5) тематика та

набуття теоретичних знань, умінь, навичок та компетентностей (п. 5), які підтверджуються академічною довідкою про виконання ОНП, тобто після 2 року навчання; «за наявності поважних причин (за станом здоров'я, сімейними обставинами тощо) за письмовою заявою має право на отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації та проведення захисту дисертації в разовій раді протягом двох років після відрахування з аспірантури» (п. 12), має право звернутися до вченої ради закладу, в якому він виконав освітньо-наукову програму, з письмовою заявою про утворення разової ради (п. 13); «У разі відсутності у закладі можливості призначити двох рецензентів з урахуванням вимог цього Порядку разова рада утворюється у складі голови ради, одного рецензента та трьох офіційних опонентів» (п. 15).

ЗВО постійно працює над підтвердженням свого дослідницького потенціалу через наукову атестацію. На запит ЕГ було надано інформацію про відповідність напрямку наукових досліджень керівників та здобувачів ОР Доктор філософії. ЕГ зауважень не висловила.

Не погоджуємось.

Відповідно до поданої інформації ЗВО

(<https://kek.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/20/2023/03/temy-dysertatsijnykh-robot-aspirantiv-spetsialnosti-051-ekonomika.pdf>) під керівництвом (додаток 3):

1. Благун І.С. навчаються 6 аспірантів, з них один перебуває в академічній відпустці (Бушинський Є.В.).
2. Благун І.І. – 5 аспірантів (<https://kek.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/20/2023/03/temy-dysertatsijnykh-robot-aspirantiv-spetsialnosti-051-ekonomika.pdf>)
3. Дмитришин Л.І. – 7 аспірантів, з них одна аспірантка перебуває в академічній відпустці (Єгорова О.І.), ще в одного аспіранта змінено наукового керівника (Костів І.Я.)
4. Баланюка І.Ф. - 6 аспірантів, з них одна перебуває в академічній відпустці (Драбчук Н.Ю.).
5. Сас Л.С. - 6 аспірантів, з них один перебуває в академічній відпустці (Виксюк М.М.).

Крім того, відповідно до п. 24 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), «науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультування), **як правило**, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук». Щодо широкого спектру різноспрямованих економічних тематик та об'єктів досліджень, то на запит ЕГ було надано інформацію про відповідність напрямку наукових досліджень

<p>об'єкти досліджень здобувачів є доволі різноспрямованими у предметній області економіки (https://bit.ly/41cT990). До того ж згідно з рекомендаціями НА (https://bit.ly/3AZGb3Y), у контексті оцінювання критичної маси дослідників, ЗВО не пройшов наукову атестацію МОН України за напрямом «Суспільні науки» (https://bit.ly/3nyGv6w). Беручи до уваги відповідь ЗВО, також важливо підкреслити, що лише наявність д.е.н., професорів, які мають досвід керівництва, консультування, рецензування, опонування, участі в атестаційних колегіях МОН, спеціалізованих вчених рада тощо, не є достатньою ознакою та доказом компетентності вченого-члена разової ради, зокрема, і відповідно до п. 14 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої світи, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанови КМУ № 44 від 12.01.2022 - https://bit.ly/3Y14svb). А відповідно до Зальцбургських принципів, підготовка здобувача ступеня доктора філософії не може бути якісною в умовах відсутності критичної маси дослідників, які спільно працюють над однією науковою проблематикою. Така ситуація не відповідає науковим інтересам аспірантів і не забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької діяльності за спеціальністю. Відсутність такої спроможності щодо численних аспірантів 2022 р. набору позначиться на набутті компетентностей здобувачами освіти та унеможливить або суттєво ускладнить отримання багатьма аспірантами якісних освітньо-наукових послуг (зокрема, у частині фахового рецензування дисертаційних робіт та атестації у разових спецрадах). Апелювання ЗВО до того, що деякі аспіранти гіпотетично можуть скористатися правом п. 5 чи п. 12 цього Порядку не є відповідальною політикою, бо рівність прав не в тому, що ними всі користуються, а лише в тому, що вони всім надані.</p> <p>п. 10.2</p> <p>Відповідно до п. 24 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультування), як правило, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук (https://bit.ly/3VCbgEe). Проте, згідно Відомостей СО, у багатьох наукових керівників спостерігається</p>	<p>керівників та здобувачів ОР Доктор філософії. ЕГ зауважень не висловила.</p> <p>Загалом, із зауважень та рекомендацій ГЕР за даним критерієм НЕ ЗРОЗУМІЛО, ЯКІ СУТТЄВІ НЕДОЛІКИ, що безпосередньо порушують діючу нормативну базу або позначилися на набутті компетентностей здобувачем освіти, або унеможливили чи суттєво ускладнили отримання освітніх послуг (ст. 4 https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/Рекомендації-щодо-застосування-критеріїв-оцінювання-якості-ОП.pdf), БУЛО ВИЯВЛЕНО.</p>
---	---

перевищення, яке не сприяє забезпеченню вузько орієнтованого кваліфікованого наукового керівництва та задоволення освітніх потреб здобувачів. Зокрема: Благун І.С. (11), Дмитришин Л.І. (7), Баланюк І.Ф. (6), Сас Л.С. (6) - (<https://bit.ly/41cT990>). І це лише керівництво дисертаційними роботами здобувачів ступеня PhD, без урахування здобувачів ступеня доктора чи кандидата наук (з початком підготовки до 2016 р.). Як наслідок, наприклад, під керівництвом Благуна І.С. досліджується дуже широкий спектр різноспрямованих економічних тематик та об'єктів досліджень (банки, інформаційні технології, ЗЕД, торгівля, прогнозування, регіональний розвиток громад, зелена економіка, маркетинг, охорона здоров'я, циркулярна економіка та ін. – <https://bit.ly/41cT990>).

ГЕР не погоджується з експертною групою. Відповідно до наведених дослідницьких праць у Відомостях СО (<https://bit.ly/41cT990>) наукова діяльність 15-ти аспірантів не відповідає напряму досліджень наукових керівників. Так, наприклад, науковий керівник аспіранта Гвоздика Р.М. не має досліджень з питань регулювання бізнес-процесів фармацевтичних підприємств (предмет\об'єкт у темі аспіранта), Михайлюка М.Я. – виробничо-господарської діяльності фармацевтичних підприємств, Кубарича Т.В. – управління в закладах харчування, Коровайчука Л.Т. – економіки будівельних підприємств, Струка А.Б. – економіки газотранспортних підприємств, Луцака М.І. – кооперації підприємств аграрного сектору економіки, Арбайтера О.М. – експортної діяльності, Маслової В.П. – проєктів у сфері інформаційних технологій, Єгорової О.І. – економіки енергоефективних технологій, Ходана М.А. – міських бюджетів та муніципальних фінансів, Леськів В.В. – маркетингу освіти, Пониполяка І.Ю. – регіональних економічних систем, Коляди А.С. – зеленої економіки, Івасюка В.В. – управління охороною здоров'я. А у наукового керівника аспіранта Крупа С.І. наявні праці з аналізу і прогнозування розвитку підприємства лише за 2009-2010 рр. До того ж відповідно до п. 24 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультування), як правило, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що

	<p>здобувають науковий ступінь доктора наук (https://bit.ly/3VCbgEe). Проте, згідно Відомостей СО, у багатьох наукових керівників спостерігається перевищення, яке не сприяє забезпеченню вузько орієнтованого кваліфікованого наукового керівництва та задоволення освітніх потреб здобувачів. Зокрема: Благун І.С. (6), Дмитришин Л.І. (7), Баланюк І.Ф. (6), Сас Л.С. (6) - (https://bit.ly/41cT990). Бо це лише керівництво дисертаційними роботами здобувачів ступеня PhD, без урахування здобувачів ступеня доктора чи кандидата наук (з початком підготовки до 2016 р.). При цьому освітня складова ОНП «Економіка» відповідає предметній області спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Однак наукова складова відповідає їй лише частково. Це зумовлено тим, що напрями досліджень деяких аспірантів, здебільшого пов'язані із предметною областю спеціальностей галузі 07 «Управління та адміністрування», 28 «Публічне управління та адміністрування» та 29 «Міжнародні відносини».</p>	
--	---	--

Інформація про відповідність напрямку наукових досліджень керівників та здобувачів ОР

ГЕР не погоджується з експертною групою. Відповідно до наведених дослідницьких праць у Відомостях СО (<https://bit.ly/41cT990>) наукова діяльність 15-ти аспірантів не відповідає напрямку досліджень наукових керівників. Так, наприклад, науковий керівник аспіранта Гвоздика Р.М. не має досліджень з питань регулювання бізнес-процесів фармацевтичних підприємств (предмет\об'єкт у темі аспіранта), Михайлюка М.Я. – виробничо-господарської діяльності фармацевтичних підприємств, Кубарича Т.В. – управління в закладах харчування, Коровайчука Л.Т. – економіки будівельних підприємств, Струка А.Б. – економіки газотранспортних підприємств, Луцака М.І. – кооперації підприємств аграрного сектору економіки, Арбайтера О.М. – експортної діяльності, Маслова В.П. – проєктів у сфері інформаційних технологій, Єгорової О.І. – економіки енергоефективних технологій, Ходана М.А. – міських бюджетів та муніципальних фінансів, Леськів В.В. – маркетингу освіти, Пониполяка І.Ю. – регіональних економічних систем, Коляди А.С. – зеленої економіки, Івасюка В.В. – управління охороною здоров'я. А у наукового керівника аспіранта Крупа С.І. наявні праці з аналізу і прогнозування розвитку підприємства лише за 2009-2010 рр. До того ж відповідно до п. 24 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультування), як правило, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук (<https://bit.ly/3VCbgEe>). Проте, згідно Відомостей СО, у багатьох наукових керівників спостерігається перевищення, яке не сприяє забезпеченню вузько орієнтованого кваліфікованого наукового керівництва та задоволення освітніх потреб здобувачів. Зокрема: Благун І.С. (6), Дмитришин Л.І. (7), Баланюк І.Ф. (6), Сас Л.С. (6) - (<https://bit.ly/41cT990>). Бо це лише керівництво дисертаційними роботами здобувачів ступеня PhD, без урахування здобувачів ступеня доктора чи кандидата наук (з початком підготовки до 2016 р.). При цьому освітня складова ОНП «Економіка» відповідає предметній області спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Однак наукова складова відповідає їй лише частково. Це зумовлено тим, що напрями досліджень деяких аспірантів, здебільшого пов'язані із предметною областю спеціальностей галузі 07 «Управління та адміністрування», 28 «Публічне управління та адміністрування» та 29 «Міжнародні відносини».